

Oponentní posudek na diplomovou práci

VYBRANÉ KONCEPCE KRIMINÁLNÍHO MYŠLENÍ U PACHATELŮ TRESTNÉ ČINNOSTI,

kteřou předkládá Petra Faridová

Předložená diplomová práce je z oblasti forenzní psychologie; speciálně se věnuje kriminálnímu myšlení pachatelů trestné činnosti a jde o velmi zajímavou problematiku. Diplomová práce je pak ucelenou odbornou studií věnovanou kriminálnímu myšlení pachatelů, která patří mezi nemnohé takto odborně zaměřené a rozsáhlé studie u nás. Práce má charakter odborné teoretické empirické studie vysoké úrovně ve všech směrech převyšující požadavky na diplomové práce kladené. Dobře ji charakterizují slova: kvalitní, důkladná, podrobná, korektní, logicky uspořádaná.

Jde o velmi rozsáhlou diplomovou práci, která je tematicky jasně ohraničená, obsahově přiměřená a věcně sevřená a je vhodně strukturovaná. I když si je autorka vědoma relevantních penologických a kriminologických souvislostí, které adekvátně připomíná, důsledně dodržuje primárně psychologický výkladový rámec. Pro účely této práce autorka zpracovala řadu relevantních odborných pramenů, s více než adekvátním zahraničním zastoupením (cituje téměř 250 odborných zdrojů). Odborné prameny jsou dobře zpracovány, autorka nepřekládá „jen“ přehledovou práci. Domnívám se, že dobře zvolila určitou koncepci kriminálního myšlení, na jejímž pozadí rozvíjí jak teoretickou, tak empirickou část. Ve 2. kapitole velmi podrobně a důkladně představuje nástroj pro měření kriminálního myšlení (PICTS – Psychological Inventory of Criminal Thinking Styles), se kterým potom pracuje i ve vlastním empirickém šetření. V kontextu představované metody uvádí další zahraniční výzkumná šetření a jejich výsledky. Vzhledem k tomu, že její šetření se zaměřuje na odsouzené pro trestné činy loupeže a vloupání, ve 3. kapitole představuje právě tyto trestné činy a v obecné rovině i jejich pachatele v ČR.

Empirická část sleduje jak zmapování kriminálního myšlení u vybrané skupiny odsouzených u nás, tak ověření možnosti využití uvedené metody PICTS, resp. PICTS-CZ. Tento výzkum byl součástí šetření, které realizoval IKSP v Praze (svůj podíl autorka korektně uvádí). Všechny požadované metodologické náležitosti kvantitativního šetření jsou vhodně a úplně popsány, nenacházím žádná nesrovnalosti či nepřesnosti. Data byla zpracována odpovídajícími statistickými postupy a analyzována v souladu s vytčenými předpoklady, otázkami, hypotézami. Výsledky jsou precizně formulovány i prezentovány. Za velmi užitečné považuji uvedení dvou kazuistik, které mj. dokladují, jak je možné využít výsledky PICTS-CZ v psychologické práci s odsouzenými (není to však zcela jednoduché, rutinní psychologická práce podle mého názoru nestačí).

Diplomovou práci uzavírá rozsáhlá a zralá diskuze, která nevynechala žádný aspekt realizace celého diplomového projektu. Závěr je pak už jen střízlivým uzavřením celé práce.

Formální uspořádání práce je bezchybné, ale drobné chyby se objevovaly v textu samotném (např. často v interpunkci). Ale zároveň je třeba podotknout, že ačkoli jde o rozsáhlou odbornou studii, je psána srozumitelným, kultivovaným a čtivým odborným jazykem.

Diplomovou práci považuji za ucelenou kvalitní odbornou studii k problematice kriminálního myšlení pachatelů trestné činnosti a nemám zásadních připomínek, ale ráda bych předložila náměty pro odbornou diskuzi při obhajobě této práce:

- V první kapitole (1.3.1) se čtenář seznamuje s tím, jak je u pachatelů trestných činů zjišťován pocit viny, odpovědnost za svůj čin apod. V naší penitenciární praxi se často klade důraz na přijetí viny pachatelem. Může k tomu autorka ještě nějaké informace doplnit?
- Zaujal mě poznatek, že méně často jsou výzkumy kriminálního myšlení realizované mezi pachatelkami trestných činů, ačkoli některé zjišťují, že trestná činnost žen je spojena s vyšší deviací. Může tento fakt ještě dále diplomadka okomentovat?
- Jak byl dotazník srozumitelný pro odsouzené? Je možné ho v této podobě doporučit k využití pro psychology v penitenciární praxi? Jaké možnosti pro jeho adekvátní využití u nás autorka předpokládá?
- Autorka zmiňuje řadu námětů na další výzkum: který z nich má podle jejího názoru prioritu pro rozvoj poznatků o kriminálním myšlení pachatelů u nás?
- Co znamenají prezentované výsledky pro naši penitenciární praxi?

Domnívám se, že diplomová práce této kvality by měla rozhodně být co nejdříve publikována (kupříkladu přehledovou studii o kriminálním myšlení uplatnit v recenzovaném časopise Psychologie pro praxi, výsledky výzkumu nabídnout Čs. psychologii či jinému odbornému časopisu...).

Závěr:

Petra Faridová předložila práci, **kteřa bezezbytku splňuje všechny požadavky** na diplomové práce kladené. Doporučuji proto, aby se stala předmětem obhajoby na katedře psychologie UK FF v Praze a navrhuji tuto diplomovou práci hodnotit známkou **v ý b o r n ě**.

Praha 25. 8. 2014

doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc.